

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים
The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

Empty oval space for a name or note.

תענית
פרק ד'

ב אילו הן מעמדות?

אילו הן מעמדות - מה טעם קאמר - מה טעם תיקנו מעמדות? לפי שנאמר "צו את בני ישראל וגו'".

לפי שנאמר (במדבר כ"ח ב) "צו את בני ישראל ואמרת אליהם: את קרבני לחמי" - וכי היאך קרבנו של אדם קרב, והוא אינו עומד על גביו? התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות.

על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים, של לויים, ושל ישראלים.

על כל משמר ומשמר היה מעמד - מקצת שבטי ישראל חלוקים לעשרים וארבעה חלקים, שלושים מכל ישראל לעמוד על הקרבן עם הכהנים והלויים שבאותו משמר.

הגיע זמן המשמר לעלות, כהנים ולויים עולים לירושלים, וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית.

וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהם - אותם שהיו רחוקים מירושלים ולא היו יכולים לעלות לעמוד על הקרבן במשמר שלהן, מתכנסים בבתי כנסיות בעריהן, ומתענים ומתפללים וקורין בתורה בכל יום במעשה בראשית, להודיע שהעולם עומד על העבודה שעושים במקדש.

ג ואנשי המעמד היו מתעניין ארבעה ימים בשבוע - מיום שני ועד יום חמישי. ולא היו מתעניין ערב שבת מפני כבוד השבת, ולא באחד בשבת כדי שלא יצאו ממנוחה ועונג.

תענית
פרק ד'

א בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאים את פניהן ארבע פעמים ביום: בשחרית, במוסף, ובמנחה, ובנעילת שערים - בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים.

בשלשה פרקים בשנה וכו' - הכי קאמר: בשלשה פרקים, שהם תעניות ומעמדות ויום הכיפורים דמסיק בטר הכי, כהנים נושאים את פניהם בכל תפילה, דהיינו שחרית מנחה ונעילה. ויש יום אחד באלו הפרקים שנושאים פניהם ארבעה פעמים ביום, והוא יום הכיפורים, שיש בו תפילת מוסף.

ומתניתין רבי מאיר היא, דאמר יש נשיאות פנים במנחה בתעניות ובמעמדות. דכל יומא טעמא מאי אין נשיאות פנים במנחה? משום שכרות, והאידנא ליכא שכרות. ורבי יוסי פליג עליה, ואמר דגזרינן מנחה של תענית אטו מנחה דכל יומא.

והלכה כרבי יוסי בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים דאית בהו תפילת נעילה. אכל בתעניות שאין מתפללין בהן נעילה, פרשי כהני ידיהו במנחתא דתעניתא - פינן דסמוך לשקיעת החמה מצלי לה, כתפילת נעילה דמנא, ומנחתא כי האי ליתא בכל יומא, הילכך לא גזרו בה.

בתעניות ובמעמדות - הכי קאמר: ואלו הן שלשה פרקים - תעניות ומעמדות ויום הכיפורים.

ומעמדות - אנשי מעמד היו מתענים ארבעה ימים בשבוע.

תענית

פרק ד'

בשחרית ובמוסף, ובמנחה וכו' - הכי קאמר: בשחרית ובמוסף הוא דמביאין ספר תורה וקורין פְרָשָׁה גדולה בשנים וקטנה ביחיד, אבל במנחה אין מביאין ספר תורה מפני טורח התענית, אלא קורין על פה.

עֲרַב שַׁבַּת בַּמִּנְחָה לֹא הָיוּ נִכְנְסִין, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת.

עֲרַב שַׁבַּת בַּמִּנְחָה לֹא הָיוּ נִכְנְסִים - לְבֵית הַפְּנֵסֶת וְלֹא הָיוּ קוֹרִין כָּלֵל, לְפִי שְׁהָיוּ טְרוּדִים לְתַקֵּן צְרָכֵי שַׁבַּת.

כָּל יוֹם שֵׁשׁ בּוֹ הֵלֵל, אֵין בּוֹ מַעֲמָד בַּשַּׁחֲרִית.

כָּל יוֹם שֵׁשׁ בּוֹ הֵלֵל - כַּגֹּן יְמֵי חֲנוּכָּה שֵׁשׁ בְּהֵם הֵלֵל וְאֵין בְּהֵם מוֹסֵף, אוֹתָן שְׁבִירוּשָׁלַיִם לֹא הָיוּ קוֹרִין שׁוּם פְּרָשָׁה בַּשַּׁחֲרִית, לְפִי שְׁאֵין לָהֶם פְּנָאֵי לַעֲשׂוֹת מַעֲמָדָם, שֶׁהֵלֵל דּוֹחָה אוֹתָהּ.

קֶרְבַּן מוֹסֵף, אֵין בּוֹ בְּנַעֲלָה.

קֶרְבַּן מוֹסֵף - ראש חודש שֵׁשׁ בּוֹ קֶרְבַּן מוֹסֵף, לֹא הָיוּ קוֹרִין שׁוּם פְּרָשָׁה בְּנַעֲלָה. וְכָל שָׁכֵן שְׁלֹא הָיוּ קוֹרִין פְּרָשָׁה בַּמוֹסֵף עֲצָמוֹ, וְלֹא בַּמִּנְחָה שְׁהִיא קוֹדֵם נַעֲלָה, שְׁקֶרְבַּן מוֹסֵף הָיָה דּוֹחָה אוֹתָם.

קֶרְבַּן עֲצִים, אֵין בּוֹ בַּמִּנְחָה - דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

קֶרְבַּן עֲצִים אֵין בּוֹ בַּמִּנְחָה - פְּלוּמֵר: יוֹם שֵׁשׁ בּוֹ קֶרְבַּן עֲצִים כְּדִלְקָמֵן וְאֵין בּוֹ קֶרְבַּן מוֹסֵף, דּוֹחָה מַעֲמָד שֶׁל מִנְחָה, אֲבָל לֹא שֶׁל נַעֲלָה.

אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאִי: כִּד הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה - קֶרְבַּן מוֹסֵף, אֵין בּוֹ בַּמִּנְחָה. קֶרְבַּן עֲצִים, אֵין בּוֹ בְּנַעֲלָה.

כִּד הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה - קֶרְבַּן עֲצִים דּוֹחָה מַעֲמָד דְּנַעֲלָה, וְכָל שָׁכֵן שְׁדוֹחָה מַעֲמָד דְּמִנְחָה, דְּקֶרְבַּן עֲצֵי פְּהָנִים הָיָה קָרֵב קוֹדֵם תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרַבִּים, וְאֵם דּוֹחָה מַעֲמָד שֶׁל נַעֲלָה כָּל שָׁכֵן שְׁדוֹחָה מַעֲמָד שֶׁל מִנְחָה הַסְמוּךְ לוֹ.

תענית

פרק ד'

לִיְגִיעָה וְתַעֲנִית, וְיָמוּתוּ.

וְלֹא הָיוּ מִתְעַנִּין בְּעֲרַב שַׁבַּת מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת - וְאֵין צְרִיף לומר בשבת עצמה.

וְלֹא בַיּוֹם רֵאשׁוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לַיְצִירָה - שְׁבַעֲרַב שַׁבַּת נִבְרָא אָדָם, וְיוֹם שְׁלִישִׁי לַיְצִירָתוֹ חָלוּשׁ טָפִי, דְּכַתִּיב (בראשית ל"ד כה) "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֵיוֹתָם כְּאָבִים".

אֵי נָמִי, מִפְּנֵי שְׁבַעֲרַב נִתְּנָה בּוֹ נְשֻׁמָּה יִתְּרָה, וְלִמּוֹצָאֵי שַׁבַּת נִיטְלַת מִמֶּנּוּ, וְאֵם הָיוּ מִתְעַנִּים בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן הָיוּ מְסַתְּפָנִים. וּבְכָל יוֹם הָיוּ אֲנָשִׁי מַעֲמָד מִתְפַּלְלִין תְּפִילַת נַעֲלָה.

בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן: "בְּרֵאשִׁית" וְ"יְהִי רְקִיעַ".

בַּשֵּׁנִי: "יְהִי רְקִיעַ" וְ"יִקּוּוּ הַמַּיִם".

בַּשְּׁלִישִׁי: "יִקּוּוּ הַמַּיִם" וְ"יְהִי מְאֹרֹת".

בְּרַבִּיעִי: "יְהִי מְאֹרֹת" וְ"יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם".

בַּחֲמִישִׁי: "יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם" וְ"תוֹצֵא הָאָרֶץ".

בַּשִּׁשִּׁי: "תוֹצֵא הָאָרֶץ" וְ"וַיַּכְלוּ הַשָּׁמַיִם".

פְּרָשָׁה גְדוּלָּה קוֹרִין אוֹתָהּ בַּשָּׁנִים, וְהַקְטָנָה בַּיְחִיד.

פְּרָשָׁה גְדוּלָּה קוֹרִין אוֹתָהּ בַּשָּׁנִים - בְּפִרְשַׁת בְּרֵאשִׁית, לְאַחַר שְׁקָרָא הָרֵאשׁוֹן שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, חוּזַר הַשֵּׁנִי וְקוֹרָא פְּסוּק שְׁלִישִׁי שְׁקָרָא הָרֵאשׁוֹן וּמְשָׁלִים פְּרִשַׁת בְּרֵאשִׁית, וְהַשְּׁלִישִׁי קוֹרָא "יְהִי רְקִיעַ". בַּשֵּׁנִי רֵאשׁוֹן קוֹרָא "יְהִי רְקִיעַ", וּשְׁנַיִם קוֹרָאִים "יִקּוּוּ הַמַּיִם". וְכֵן כּוֹלֵם.

בַּשַּׁחֲרִית וּבַמוֹסֵף וּבַמִּנְחָה נִכְנְסִין וְקוֹרִין עַל פִּיָּהֶן כְּקוֹרִין אֵת שְׁמַע.

בַּשַּׁחֲרִית וּבַמוֹסֵף וְכו' - הַכָּא מֵיִירֵי בְּכָל שְׁאָר מַעֲמָדוֹת שְׁהָיוּ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהֵן הָיוּ קוֹרְאִין בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּמַשְׁפָּטֵן אֲפִילוֹ בַּיּוֹם שֵׁשׁ בּוֹ קֶרְבַּן מוֹסֵף, דְּהָא אֵינְהוּ לֹא טְרִידִי.

אֲבָל הַמַּעֲמָדוֹת שְׁבִירוּשָׁלַיִם, בַּיּוֹם שֵׁשׁ בּוֹ קֶרְבַּן מוֹסֵף לֹא הָיוּ קוֹרִין בַּמוֹסֵף בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כְּדַתְּנָן לְקָמֵן "קֶרְבַּן מוֹסֵף אֵין בּוֹ בַּמִּנְחָה", וְהַשְׁתָּא קֶרְבַּן מוֹסֵף מַעֲמָד דְּמִנְחָה דְּלֹא דִידִיהָ דַּחִי, מַעֲמָד דִּידִיהָ לֹא כָּל שָׁכֵן!

תענית
פרק ד'

חזר רבי עקיבא להיות שונה בדברי בן עזאי - דקסבר קרבן מוסף מדברי תורה, ודין הוא שלא ידחה אלא מעמד דמנחה, דליכא למיחש דילמא מדחי קרבן, דדברי תורה לא בעי חיזוק. אבל קרבן עצים כדברי סופרים דמי, ודין הוא דלדחי מעמד דמנחה ונעילה דבעי חיזוק, כי היכי דלא לרחייה לקרבן עצים.

ולא ירדתי לסוף דברי הרמב"ם בפירושו משנה זו, כי מדבריו נראה שהיו אנשי מעמד מתפללין תפילה יתירה בכל יום בין שחרית למנחה, והיא נקראת תפילת מוסף, ודבר זה לא מצאתיהו לא בבבלי ולא בירושלמי.

ה זמן עצי הפהנים והעם, תשעה:

זמן עצי הפהנים והעם - כשעלו בני הגולה לא מצאו עצים בלשפה, ועמדו אלו והתנדבו משלהם, והתנו נביאים שביניהם שאפילו לשקה מלאה עצים יהיו אלו מתנדבים משלהם. וביום שמביאים העצים מביאים עמהם קרבן נדבה, ועושים אותו היום יום טוב. וכן כתוב בספר עזרא (נחמיה י' לה) "והגורלות הפלנו על קרבן העצים... להביא לבית אלהינו... לעתים מזמנים שנה בשנה".

באחד בניסן: בני ארח בן יהודה.

בעשרים בתמוז: בני זוד בן יהודה.

בחמישה באב: בני פרעוש בן יהודה.

בשבעה בו: בני יונדב בן רכב.

בעשרה בו: בני סנאה בן בנימין.

בחמישה עשר בו: בני זתוא בן יהודה, ועמקם פהנים ולוים וכל מי שטעה בשבטו, ובני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות.

וכל מי שטעה בשבטו - ולא היה יודע עם מי לך, לך עם בני זתוא.

ובני גונבי עלי בני קוצעי קציעות - מפרש בגמרא שפעם אחת גזרו האויבים שמד על ישראל שלא יביאו ביכורים למקדש, והושיבו שומרים בדרכים על כף. ועמדו אנשים כשרים שבאותו הדור, והביאו סלי ביכורים וחספו אותם

תענית
פרק ד'

בקציעות, דהיינו תאנים יבשים. ונושאים על כתפם עלי, הוא עץ גדול עשוי כעין בוכנא שכותשים בו הדייסא, והיו רגילין לכתוש בו הקציעות לעשות מהם עיגולי דבילה.

וכשהיו פוגעים בשומרים אומרים להם: "אנו הולכים לעשות שני עיגולי דבילה במכתשת שלפנינו, בעלי זה שעל כתפינו", וכך היו מביאין ביכורים לירושלים. ועל שם כך נקראו בני גונבי עלי, כלומר: גונבי לב השומרים בעלי שעל כתפם, ובני קוצעי קציעות על שם שחותרין עיגולי הדבילה במקצועות.

ואלו האנשים הפשרים עצמן עמדו פעם אחרת, כשגזרו שמד שלא להביא עצים למערכה, ותיקנו סולמות, והיו אומרים לשומרים: "ליטול שני גזולות משובך זה שלפנינו בסולם זה שעל כתפינו אנו הולכים". ועל שם כך נקראו בני סלמאי הנתוצתי, שהיו נוהגים הסולמות אחר שעברו מן השומרים, ומביאין מהן עצים למערכה. וכל אלו מביאין עצים עם בני זתוא.

בעשרים בו: בני פחת מואב בן יהודה.

בעשרים באלול: בני עדין בן יהודה.

באחד בטבת: שבו בני פרעוש שניה.

שבו בני פרעוש שניה - שלאחר שסיימו, מטילין פניסות איזה באחרונה, כדכתיב: "והגורלות הפלנו על קרבן העצים".

באחד בטבת לא היה בו מעמד, שהיה בו הלל וקרפן מוסף וקרפן עצים.

שהיה בו הלל - לפי שאחד בטבת חל בחנוכה לעולם, ובחנוכה גומרים את ההלל. אבל הלל דראש חדש שאין קריאת ההלל בו אלא מנהג בעלמא, לא דחי מעמד. ומהאי טעמא לא קשיב ראש חדש ניסן, דאית ביה נמי הלל וקרפן מוסף וקרפן עצים.

ו חמישה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמישה בתשעה באב.

בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והבקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל.

תענית

פרק ד'

לֶאֱכֹל שְׁנֵי תַבְשִׁילִין, וּבְבֶשֶׁר וַיֵּין.

רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יִשְׁנֶה.

רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר יִשְׁנֶה - אִם הָיָה רְגִיל בְּשְׁנֵי תַבְשִׁילִין, אוֹכֵל תַבְשִׁיל אֶחָד. הָיָה רְגִיל בְּשְׁנֵי כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, שׁוֹתֶה כּוֹס אֶחָד. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב בְּכַפֵּיית הַמֵּיטָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

בְּכַפֵּיית הַמֵּיטָה - שְׁכּוֹפֶה הַמֵּיטָה עַל פְּנֵיהָ, וְלֹא יִשְׁכַּב עָלֶיהָ אֶלָּא בְּקַרְקַע. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה.

ח אָמַר רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחַמִּישָׁה עָשָׂר בָּאָב וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים.

כַּחַמִּישָׁה עָשָׂר בָּאָב - שָׁבוּ כְּלוּ מִתֵּי מִדְבָר בְּשָׁנַת הָאֲרָבָעִים. וְבוּ נִתְבַטְּלוּ אוֹתָן הַשּׁוֹמְרִים שֶׁהוֹשִׁיב יָרְבָּעִם בֶּן נָבֹט שֶׁהָיוּ מוֹנְעִים אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לְרָגֶל. וְבוּ נִיתְּנוּ הַרוּגֵי בֵּיתָר לְקַבּוּרָה. וְבוּ הָיוּ פּוֹסְקִים מִלְּכָרוֹת עֲצִים לְמַעַרְכָּה, לְפִי שִׁמְאֹז תֵּשׁ כּוֹחָה שֶׁל חֲמָה, שֶׁאִין בָּהּ כַּח לִיבֵשׁ הָעֲצִים מִלְּחוֹתָן.

וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים - שָׁבוּ נִיתְּנוּ לוֹחֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת, וְהוּא יוֹם מַחֲלֵה וּסְלִיחָה.

שָׁבָהּ בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת בְּכָלֵי לֶבָן שְׂאוּלִין, שֶׁלֹּא לְבַיִּישׁ אֶת מִי שְׂאִין לוֹ. כָּל הַכָּלִים טְעוּנִין טְבִילָה. וּבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת וְחוֹלוֹת בְּכַרְמִים.

שְׂאוּלִים - שְׁכוּלָן שׁוֹאֲלִין, אֲפִילוּ עֲשִׂירוֹת, שֶׁלֹּא לְבַיִּישׁ אֶת מִי שְׂאִין לוֹ.

טְעוּנִים טְבִילָה - קוֹדֵם שֶׁיִּלְבָּשׁוּם, לְפִי שְׂאִין כָּל אַחַת בְּקִיאָה בְּחִבְרָתָהּ, שִׁמְאָ נִדָּה הִיְתָה.

יוֹצְאוֹת וְחוֹלוֹת - כְּמוֹ (יִרְמִיָּה ל"א יב) "אֲזַ תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחּוֹל".

וּמָה הָיוּ אוֹמְרוֹת? בְּחֹר! שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה אִתָּה בּוֹרֵר לָךְ. אֵל תִּתֵּן עֵינֶיךָ בְּנוֹי, תֵּן עֵינֶיךָ בְּמִשְׁפַּחָה - "שִׁקֵּר הַחַן וְהַבֵּל הַיְפִי, אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל" (משלי ל"א ל), וְאוֹמֵר: "תִּנּוּ

תענית

פרק ד'

בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלוֹחֹת - שֶׁהָיוּ בְּשִׁשִּׁי בְּסִינַן נִיתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, וּבְשִׁבְעֵי בְּהִשְׁכָּמָה עָלָה לְקַבֵּל אֶת שְׂאֵר הַתּוֹרָה וְשָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם. נִמְצְאוּ כָּלִים בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, וּכְשֶׁנִּרְדַּ שְׁבַר אֶת הַלוֹחֹת.

וּבִטַל הַתְּמִיד - שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם כְּבָשִׁים לְהַקְרִיב, שְׁבָאָה הָעִיר בְּמִצּוֹר.

וְהַעֲמִיד צֶלֶם בְּהִיכָל - פְּלִיגֵי בָּהּ אֲמוֹרָאֵי בִירוּשָׁלַיִם: חַד אָמַר צֶלֶם שֶׁל מְנַשָּׁה, וּבְכִיֹּת רֵאשׁוֹן מִיָּרִי, וְחַד אָמַר צֶלֶם שֶׁל אֶפּוֹסְטָמוֹס שֶׁהָיָה מְשָׁרֵי הַיּוֹנִים, וּבְכִיֹּת שְׁנֵי הָיָה.

בְּתִשְׁעָה בָּאָב נִגְזַר עַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא יִכְנָסוּ לְאַרְצָן, וְחָרַב הַבַּיִת בְּרֵאשׁוֹנָה וּבְשִׁנִּיָּה, וְנִלְכְּדָה בֵּיתָר, וְנִחְרְשָׁה הָעִיר.

מִשְׁנִכְנָס אָב מִמַּעֲטִין בְּשִׁמְחָה.

ח **שַׁבַּת שְׁחַל תִּשְׁעָה בָּאָב לְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ, אָסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס. וּבְחַמִּישֵׁי מוֹתָרִין מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת.**

שַׁבַּת שְׁחַל תִּשְׁעָה בָּאָב - שְׁבוּעַת שְׁחַל תִּשְׁעָה בָּאָב לְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ.

אָסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס - כָּל אוֹתוֹ שְׁבוּעַת עַד שֶׁיַּעֲבוֹר הַתַּעֲנִית.

וּבְחַמִּישֵׁי מוֹתָרִים - כְּשֶׁהָיוּ מְקַדְּשִׁים עַל פִּי הַרְאִיָּה וְחַל תִּשְׁעָה בָּאָב לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבַּת, מוֹתָרִים לְכַבֵּס בְּחַמִּישֵׁי שְׁלִפְנֵי הַתַּעֲנִית מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת.

עָרַב תִּשְׁעָה בָּאָב לֹא יֵאָכֵל אָדָם שְׁנֵי תַבְשִׁילִין, וְלֹא יֵאָכֵל בֶּשֶׂר וְלֹא יִשְׁתֶּה יַיִן.

שְׁנֵי תַבְשִׁילִין - אִין אָסוּר מִשׁוּם שְׁנֵי תַבְשִׁילִין אֶלָּא דְּבָר שְׂאִינוּ נֵאָכֵל כְּמוֹת שֶׁהוּא חֵי. אָבֵל דְּבָר הַנֵּאָכֵל כְּמוֹת שֶׁהוּא חֵי, כְּגוֹן חֶלֶב וּגְבִינָה וְקִטְנִיּוֹת בְּזִמְן שֶׁהִיא לַחָה, אִף עַל פִּי שְׁבִישְׁלָן אִין בָּהֶן מִשׁוּם שְׁנֵי תַבְשִׁילִין.

וְלֹא יֵאָכֵל בֶּשֶׂר וְלֹא יִשְׁתֶּה יַיִן - הֵנִי מִילֵּי לְאַחַר חֲצֵי הַיּוֹם, וּבְסַעֲוֹדָה הַמִּפְּסָקֶת שְׂאִין דַּעַתוֹ לְאֶכֹּל אַחֲרֶיהָ סַעֲוֹדַת קִבְעָה. אָבֵל קוֹדֵם חֲצֵי הַיּוֹם, אֲפִילוּ בְּסַעֲוֹדָה הַמִּפְּסָקֶת, אוּ בְּסַעֲוֹדָה שְׂאִינָה מִפְּסָקֶת אֲפִילוּ לְאַחַר חֲצֵי הַיּוֹם, שְׂרִי

לֵה מַפְרֵי יְדִיהָ, וַיִּהְלֹוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֵׂיהָ".
 וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שִׁירַה־שִׁירִים ג' יא) "צְאִינָה וּרְאִינָה
 בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַעֲטָרָה שְׁעֵטָרָה לֹו
 אָמוּ בְיוֹם חֲתֻנֹתוֹ וּבְיוֹם שְׁמִחַת לְבוֹ".
 בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה - הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַשְּׁלוֹם
 שָׁלוֹ.

אָמוּ - כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

"בְּיוֹם חֲתֻנֹתוֹ" - זֶה מִתֵּן תּוֹרָה, "וּבְיוֹם
 שְׁמִחַת לְבוֹ" - זֶה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיִבְנָה
 בַּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

זֶה מִתֵּן תּוֹרָה - בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים שָׁבוּ נִתְּנוּ
 לוֹחֹת אֲחֵרוֹנוֹת.

זֶה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - שְׁנִתְחַנְּף בְּיוֹם
 הַכִּיפּוּרִים.

